فصل سوم

نقش برجسته

هدف‌های رفتاری : در پایان این فصل هنرجو باید بتواند :

۱ــ به روش افزایشی ــ کاهشی نقش برجسته بسازد.

۲ــ با استفاده از تکنیک قالب فشاری نقش برجسته بسازد.

۳ــ با استفاده از تکنیک قالب یونولیتی نقش برجسته بسازد.

۴ــ با ترکیب موزاییک و قالب یونولیتی نقش برجسته بسازد.

۵ــ با استفاده از تکنیک چسب آکواریوم نقش برجسته بسازد.

۶ــ با استفاده از باند گچی از چهره قالب‌گیری کند.

۷ــ با استفاده از باند گچی از دست قالب‌گیری کند.

۸ــ نقش برجسته گچی را به‌منظور القای پاتینه رنگ آمیزی کند.

انواع نقش برجسته

نقش برجسته نوعی از مجسمه‌سازی است که بر روی دیواره یا سطحی قرار می‌گیرد. نقش برجسته‌ها نسبت به ارتفاعی که از سطح و دیواره می‌گیرند تقسیم‌بندی می‌شوند.

ــ **نقش برجستهٔ منفی (نقش حک شده)** : شاخص‌ترین نقوش حک شده، آثار مصریان باستان است.

در این آثار علاوه بر نقوش ساده‌ای که با خطوط منفی ایجاد شده، شاهد ساخت احجامی هستیم که با تمام ظرافت به‌صورت فرورفته ساخته شده‌اند. شاید دلیل ساخت این نوع نقش برجسته‌های منفی کمک به ماندگاری بیشتر این نقوش و جلوگیری از ضربه خوردنشان باشد (تصاویر ۱ و ۲).

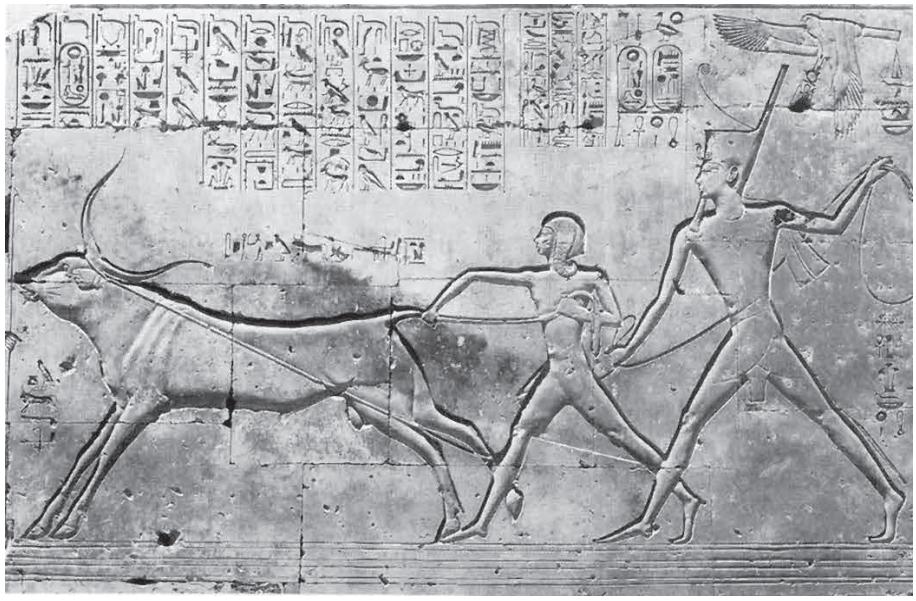

▲ تصویر ۱ــ نقش برجستهٔ منفی، دیوارهٔ اهرام مصر

▲ تصویر ۲ــ نقش برجستهٔ منفی، مصر

ــ **نقش برجسته‌هایی با ارتفاع کم** : این نوع نقش برجسته، همان‌طور که از نامش پیداست، ارتفاع خیلی کمی دارد (تصویر ۳).

تفکیک سطوح و نشان دادن عمق در این نوع نقش برجسته به‌دلیل کمی اختلاف سطوح بسیار دشوار است. به نوعی سخت‌ترین روش نقش برجسته‌سازی است. این نوع از نقش برجسته‌ها یکنواختی و سادگی خاصی دارند که آن هم ناشی از کمی اختلاف سطح است. چون همان‌طور که در فصل‌های گذشته دیدیم

الف

ب

▲ تصویر ۳ــ نمونه‌هایی از نقش برجستهٔ کم ارتفاع در ایران

یکی از عوامل تمایز و تضاد در مجسمه‌سازی اختلاف سطوح و فواصل است که در این نوع نقش برجسته‌ها وجود ندارد. نقوش روی سکه‌ها از این‌گونه‌اند (تصویر ۴).

ــ **نیم‌برجسته** : نقش‌برجسته‌هایی با ارتفاع متوسط را نیم‌برجسته می‌گویند. این نوع نقش‌برجسته معمول‌تر از انواع دیگر است (تصویر ۵).

تصویر ۴ــ نمونهٔ سکه از ایران

الف

ب

تصویر ۵ــ دو نمونه نیم‌برجسته در یونان

نقش برجسته‌های ساسانی، به‌دلیل ارتباط دوره‌ای با یونان، نسبت به نقش‌برجسته‌های هخامنشیان ارتفاع بیشتری دارند.

ــ **تمام‌برجسته** : حجم‌های کاملی‌اند که تنها به واسطهٔ قرارگیری کنار دیوار و اتصال از نقطه‌ای به دیوار، نقش‌برجسته نام گرفته‌اند. در معماری یونان و روم این نوع نقش‌برجسته بسیار رایج است. تصاویر ۶ و ۷ دو نمونه از این‌گونه آثار را نشان می‌دهد.

▲ تصویر ۶ تمام برجسته، یونان

▲ تصویر ۷ــ تمام برجسته، موسی، اثر میکل آنژ

پلان‌بندی

پلان‌بندی به تقسیم کردن نقش برجسته به واحدهای مختلف از نظر ارتفاع و برجستگی گفته می‌شود. اختلاف پلان‌ها و تفکیک آنها باعث ایجاد حس عمق و دوری و نزدیکی و ایجاد سایه روشن‌ها می‌شود.

به‌خصوص در نقش برجسته‌های طبیعت‌گرا به‌دلیل محدود بودن ارتفاع، نقش‌برجسته می‌باید پرسپکتیو و عمق را در حداقل ارتفاع نشان دهد.

به‌طور مثال در یک چهرهٔ واقعی (نیم‌رخ) ارتفاع گوش از بینی حدود ده سانتی‌متر است ولی در یک نیم‌برجسته این ارتفاع به کمتر از پنج سانتی‌متر و در نقش‌برجسته‌های کم‌ارتفاع به حدود یک سانتی‌متر می‌رسد.

تمرین ساخت نقش برجسته به روش افزایشی و کاهشی[1]

برای این منظور ابتدا در یک قالب چوبی گل قرار می‌دهیم و سطح آن را صاف می‌کنیم، سپس طرح موردنظر را به‌وسیلهٔ یک مداد با کمی فشار از کاغذ به روی گل منتقل می‌کنیم.

بعد از برداشتن کاغذ خطوط اصلی طرح روی گل به ما کمک می‌کند تا فرم کار را حفظ کنیم.

در این مرحله با استفاده از ابزار کاهنده یا افزاینده شروع به کندن یا اضافه کردن گل به روی سطح کار می‌کنیم.

مقدار عمق کار یا برجستگی نسبت به زمینه براساس ابعاد کار است یعنی برای کارهای کوچک عمق زیاد برجستگی بیش از حد جالب نیست.

نهایتاً شکل به‌دست آمده قابلیت پخت در کوره (سنال) و یا قالب‌گیری و تبدیل به ماده‌ای غیر از گل را خواهد داشت اگر در طول کار احتیاج به کم کردن عمق داشتیم از ابزار کاهنده و اگر نیاز به اضافه کردن لایه گل بود از ابزار افزاینده استفاده می‌کنیم.

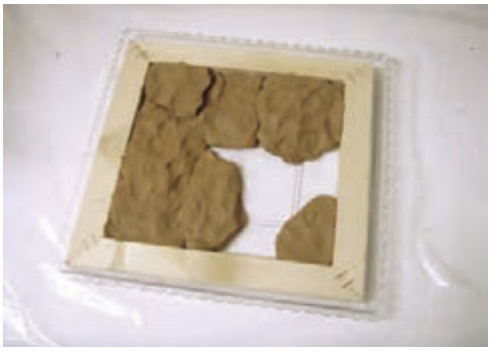
الف

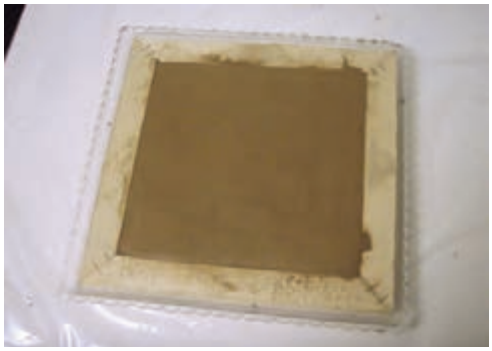
ب

ج

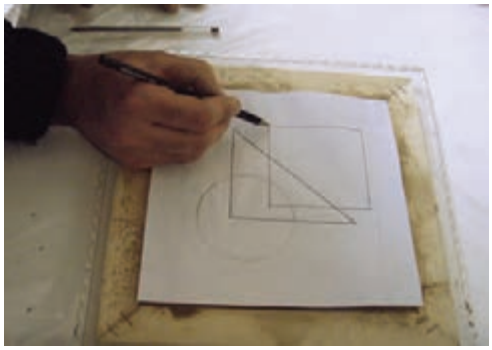
د

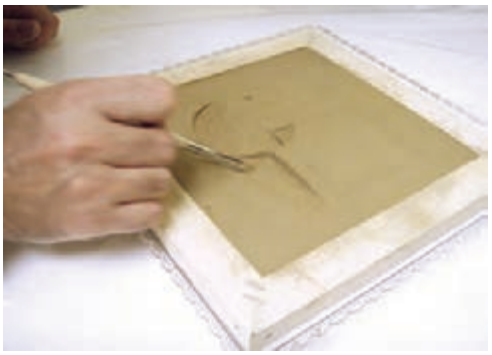
هـ

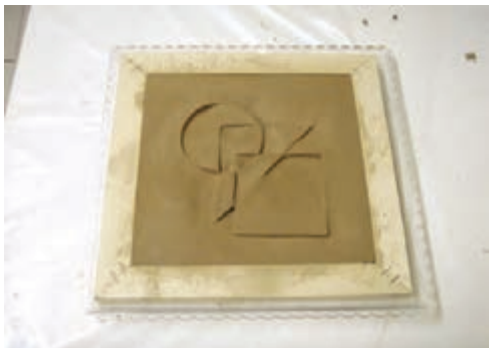
و

▲ تصویر ۸

۱ــ به کتاب آشنایی با هنرهای تجسمی ص ۸۸ــ۸۶ رجوع شود.

توجه داشته باشید که اغلب چیزهایی که می‌سازیم در مدل‌سازی از گل و یا خمیر مجسمه استفاده می‌شود و این دو ماده، قابلیت نگهداری دراز مدت را ندارند. بنابراین مجسمه‌ساز از قالب‌گیری استفاده می‌کند تا بتواند کار خود را با یک مادهٔ پایدارتر جایگزین کند. (مانند گچ یا سیمان و در مراحل حرفه‌ای‌تر، فلزاتی مانند برنز) در اینجا طرز تهیهٔ گچ برای قالب‌گیری توضیح داده می‌شود.

طرز تهیه گچ برای ساخت حجم

در اینجا برخی از خصوصیات گچ را مطالعه می‌کنیم و به یاد داشته باشید که گچ ماده‌ای است که در عین ساده بودن، در مراحل ساخت تا استفاده برخورد خاص خود را می‌طلبد.

الف) گچ برای استفاده باید با آب ترکیب شود. این ترکیب به‌صورت خاص اتفاق می‌افتد.

ب) گچ به‌صورت پودر و در جای خشک نگهداری می‌شود. لذا از رسیدن آب به هر طریق به آن جلوگیری کنید.

ج) به یاد داشته باشید گچ بعد از ترکیب با آب طی یک پروسه سخت می‌شود و اگر در این مدت، زیاد هم زده شود ممکن است هیچ وقت نبندد (به این ماده که برای کارهای گچبری از آن استفاده می‌شود اصطلاحاً گچ کشته گفته می‌شود).

طرز تهیّه گچ برای کار : یک ظرف مناسب (معمولاً پلاستیکی) با دهانهٔ باز انتخاب کنید. با توجه به اینکه گچ بعد از ترکیب با آب و سخت شدن دیگر قابل استفاده نیست. سعی کنید همیشه به مقدار لازم گچ تهیه کنید.

داخل ظرف آب بریزید. سپس گچ را آرام آرام روی سطح آب بریزید. این کار را به‌طوری یکنواخت روی تمامی سطح آب انجام دهید و از ریختن یک‌جا و یک‌دفعه مقدار زیاد در یک نقطه اجتناب کنید. این کار را آن‌قدر ادامه دهید تا تمام سطح آب به‌نظر با گچ خشک پوشیده شود.

حالا دست خود را داخل ظرف کنید و با حالت باز انگشتان این ترکیب را چندبار از بالا به پایین و از پایین به بالا هم‌بزنید از این لحظه به بعد شما زمان محدودی برای استفاده از گچ خواهید داشت. (این زمان‌بندی بعد از چند بار تمرین کاملاً در ذهن باقی خواهد ماند) ضمناً غلظت گچ در این مرحله با کم و زیاد کردن آب و گچ به‌دست می‌آید.

تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک قالب فشاری

برای این کار شما می‌توانید از یک چهارچوب و مقداری گل استفاده کنید. ابتدا گل را داخل چهارچوب قرار می‌دهیم و روی سطح آن را کاملاً صاف می‌کنیم.

سپس مدل خود را که معمولاً یک نقش برجسته با ضخامت کم است روی گل قرار می‌دهیم و به آرامی روی گل فشار می‌دهیم. حالا قطعهٔ مذکور را به آرامی از داخل گل خارج می‌کنیم و بعد از گذاشتن یک چهارچوب دیگر روی چهارچوب قبلی دوغاب گچ را داخل آن می‌ریزیم (البته چون کار ما کوچک بوده از مقوای ماکت به عنوان چهارچوب دوم استفاده شده) ضمناً یادآور می‌شویم که برای ریختن گچ داخل قالب گلی نیازی به چرب کردن گل نیست و همچنین از مدل‌هایی که بیش از نیم‌سانتی‌متر ضخامت دارند و در گل‌گیر می‌کنند نیز قالب‌گیری نکنید.

الف

ب

ج

د

هـ

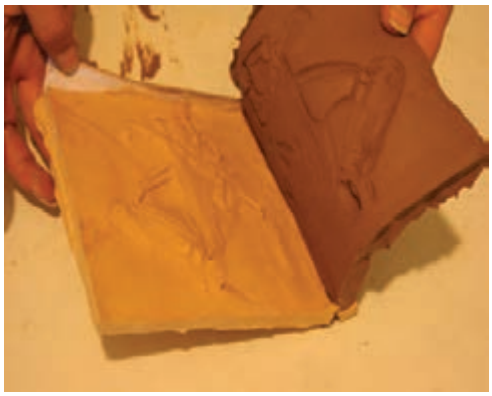
و

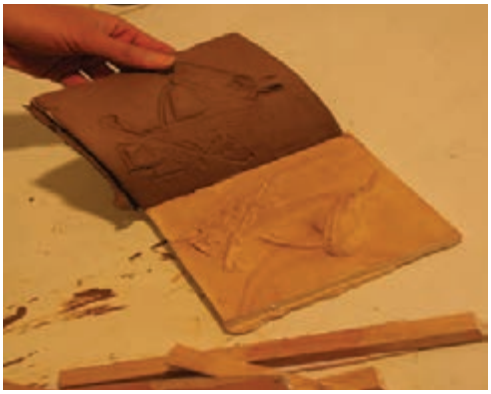
ز

ح

▲ تصویر ۹

تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک قالب یونولیتی

یکی از مواد بسیار مناسب در کار قالب‌گیری برای سطوح تخت، یونولیت است.

البته باید دانست که این ماده برای فرم‌های گرافیکی مانند آرم و حروف و حتی نوشته کاربرد دارد. یونولیت در ضخامت‌های مختلف در دسترس است. ابتدا شکل موردنظر را با کاربن روی یونولیت منتقل می‌کنیم سپس با یک کاتر قسمت‌های طراحی شده را می‌بریم حالا این قطعه را به‌وسیله کمی چسب چوب به یک صفحهٔ دیگر یونولیت متصل می‌کنیم. پس از آن دور این قالب به‌دست آمده را با چهارچوب می‌پوشانیم. سپس دوغاب گچ را به آرامی داخل قالب می‌ریزیم و کمی قالب را تکان می‌دهیم تا حباب‌های هوا از زیر کار خارج شوند.

(یادآوری می‌شود اگر از فرم‌های خاص و حروف استفاده می‌کنید حتماً آن را برعکس اجرا کنید تا بعد از قالب‌گیری فرم مثبت به‌دست آید) شما می‌توانید از بیش از دو سطح برای کار استفاده کنید.

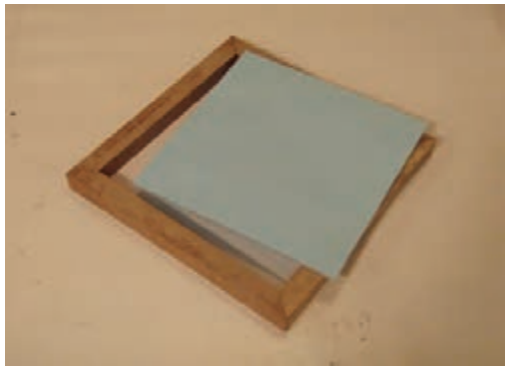
الف

ب

ج

د

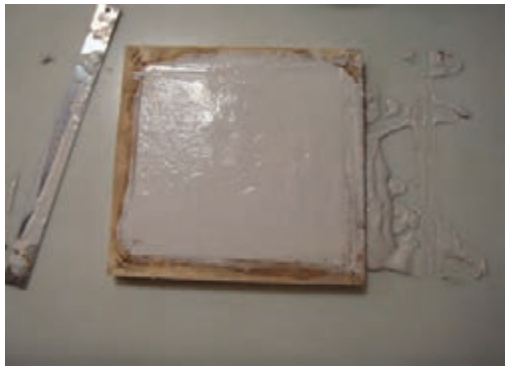
هـ

و

▲ تصویر ۱۰

ز

ح

▲ادامهٔ تصویر ۱۰

تمرین ساخت نقش برجسته با ترکیب موزاییک و قالب یونولیتی

شما می‌توانید با یونولیت نقش برجسته بسازید.

ابتدا از یک یونولیت به ضخامت دو سانتی‌متر روی یک سطح یونولیتی دیگر برجستگی‌هایی را به‌وجود آورید. فراموش نکنید که اگر طرح خاصی مانند یک آرم یا نوشته می‌سازید، شکل خود را به صورت برعکس بسازید تا پس از ریختن گچ و بیرون آمدن از قالب به صورت درست درآید. ضمناً تمام قسمت‌هایی که در قالب شما گود باشد بعد از ریختن گچ برجسته و قسمت‌های برجسته گود خواهد شد (بعد از چند تمرین شما کاملاً با این خصلت آشنا خواهید شد)

حال اگر در بعضی از قسمت‌های قالب کاشی شکسته را به‌صورت پشت و رو با مقدار کمی چسب چوب نصب کنید، بعد از ریختن گچ و بیرون آمدن کار از قالب بخش‌هایی از کار با کاشی پوشیده می‌شود. دور کار را نیز می‌توانید با خود یونولیت دیواره‌گذاری کنید. فراموش نکنید پشت این دیواره یک لایه گچ بزنید که حتی اگر شکل شما غیر از مربع یا مستطیل بود (حتی دایره) با یک نوار یونولیتی یک سانتی می‌توانید دیواره‌ای دور کار بگذارید.

ابتدا نوار یونولیتی را به آرامی دور قالب یونولیتی بچرخانید و با سوزن ته گرد به قالب وصل کنید و سپس یک لایه دوسانتی‌متر گچ پشت آن بکشید بعد از بستن گچ می‌توانید، گچ داخل قالب بریزید.

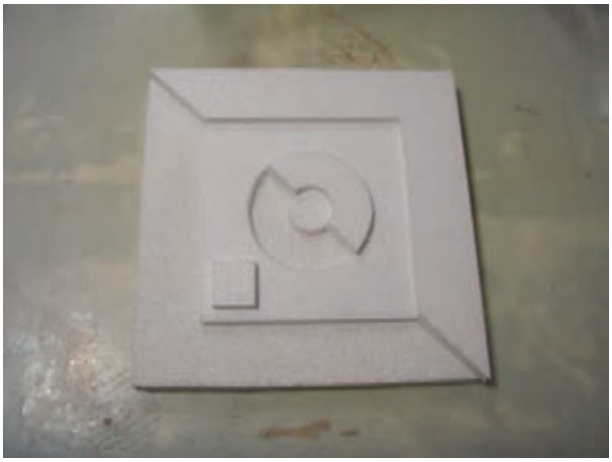

الف

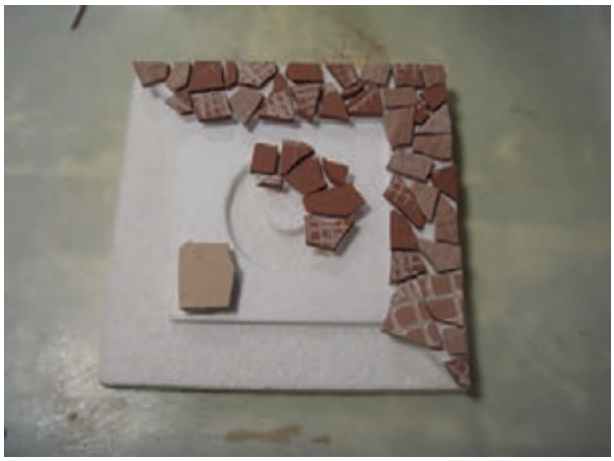

ب

ج

د

هـ

و

ز

ح

ط

ی

▲تصویر ۱۱

▲ تصویر ۱۲ــ یک نمونه اجرای بزرگ با همین تکنیک، (بزرگراه صیاد شیرازی)

تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک چسب سیلیکونی (آکواریوم)

این چسب که ماده‌ای است در دسترس، از خانواده سیلیکون‌ها است که البته در مجاورت هوا خشک می‌شود (سیلیکون‌های صنعتی بعد از افزودن هاردنر سخت می‌شوند).

البته این ماده یک وسیلهٔ حرفه‌ای نیست ولی قابلیت‌های یک قالب نیمه حرفه‌ای و تجربهٔ راحتی در این زمینه را به دست می‌دهد.

ابتدا قطعه‌ای را که می‌خواهید از آن قالب تهیه کنید کاملاً با واکس بی‌رنگ چرب کنید. سپس سیلیکون را روی قطعه بریزید و با یک قلم آغشته به الکل صنعتی روی آن ضربه بزنید. این کار را آن‌قدر ادامه دهید تا به ضخامت حدود یک سانتی‌متر برسید. بعد این قطعه را تا زمان بستن سیلیکون به حال خود بگذارید. بعد از خشک شدن و جداسازی قالب از قطعه موردنظر شما می‌توانید برای چندین بار از آن برای ریختن گچ یا سیمان و یا حتی رزین استفاده کنید.

ضمناً اگر ابعاد قطعه شما بزرگ‌تر از ۱۰×۱۰ سانتی‌متر بود بهتر است داخل چسب یک لایه باند پارچه‌ای برای تقویت قالب گذاشته شود.

الف

ب

ج

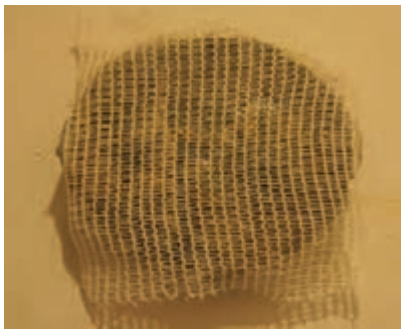

د

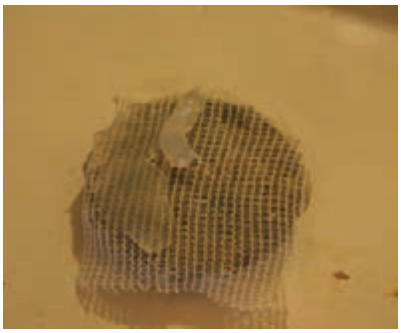
هـ

و

ز

ح

ط

ی

ک

ل

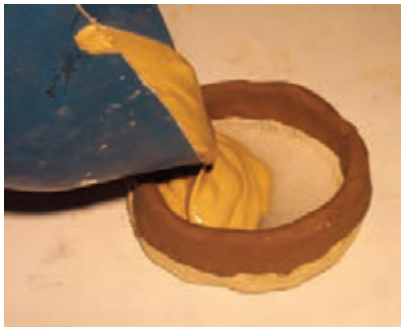
م

ن

س

ع

▲ تصویر ۱۳

برای مطالعه

۹ــ۳ــ قالب‌گیری با سیلیکون

سیلیکون ماده‌ای است به حالت مایع غلیظ به رنگ‌های مختلف که در اثر مخلوط شدن با ماده دیگری به نام خشک‌کن پس از چند ساعت به حالت لاستیکی تبدیل می‌شود.

سیلیکون انواع مختلف دارد که در رنگ‌های متفاوت عرضه می‌شود. از این ماده در قالب‌سازی صنعتی، قالب‌گیری هنری و گچ‌بری تا حدزیادی استفاده می‌شود. بعضی حالت خمیری داشته و بسیار چسبنده‌اند که آن را معمولاً با دست روی کار می‌مالند. معمولاً این ماده از قوطی یک کیلویی تا گالن‌های با وزن بالا موجود است. دستورالعمل هر کارخانه تولیدکننده بر روی بدنه قوطی تعبیه شده، لذا بهتر است ضمن دقت در تاریخ مصرف، نسبت‌های ترکیب را با دستورالعمل روی قوطی هماهنگ کنید.

بعضی از انواع سیلیکون‌ها برای تهیه قالب جهت تکثیر مجسمه‌های گچی و شمع و بعضی دیگر برای مجسمه‌های پولیستری و سیمانی و برخی دیگر نیز برای ریختن مجسمه‌هایی از آلیاژهای زودگداز زودگذر مانند سرب مناسب هستند.

خود سیلیکون ماده سمی نیست ولی سخت‌کننده آن موجب ناراحتی پوستی خواهد شد.

به چند طریق می‌توان با سیلیکون قالب‌گیری کرد:

۱ــ طریقه لایه لایه زدن

۲ــ طریقه ایجاد حوضچه

۱ــ طریقه لایه لایه زدن: در این روش صد قسمت سیلیکون را با پنج قسمت خشک‌کن مخلوط نموده و هم می‌زنیم و به کمک کاردک چوبی روی مدل می‌مالیم و چند ساعت صبر می‌کنیم تا خشک شود سپس لایه دیگری اضافه می‌کنیم و برای استحکام آن نیز گاهی روی هر لایه مقداری توری پرده را که با قیچی تکه کرده‌ایم قرار می‌دهیم و سپس روی آن سیلیکون می‌مالیم تا محکم شود. در این طریقه ضخامت قالب بایستی حداقل به سه میلی‌متر برسد.

۲ــ طریقه ایجاد حوضچه: پیکره را روی تخته‌ای می‌خوابانیم و تا نیمه دور تا دورش را با خمیر پرمی‌کنیم سپس نوار محکمی از مقوا به دور آن قرار می‌دهیم و با چسب دوسر نوار را به هم می‌چسبانیم و درزها را هم کاملاً با نوار چسب می‌گیریم و سپس سیلیکون را به داخل آن می‌ریزیم تا پیکره و یا مدل در سیلیکون غرق شود (سطح سیلیکون باید نیم سانتی‌متر بالاتر از بلندترین نقطه پیکره باشد).

پس از لاستیکی شدن پیکره را همراه سیلیکون آن برمی‌گردانیم و لبه‌های آن را با وازلین چرب کرده و سپس نوار مقوایی را به دور آن می‌بندیم و درزهای آن را بسته تا از نشت سیلیکون جلوگیری شود. حالا سیلیکون را با ماده خشک‌کن مخلوط کرده و به داخل حوضچه می‌ریزیم تا باز هم پیکره در سیلیکون غرق شود و سطح سیلیکون نیم سانتی‌متر بالاتر از بلندترین نقطه مجسمه قرار بگیرد.

مراحل قالب سیلیکونی

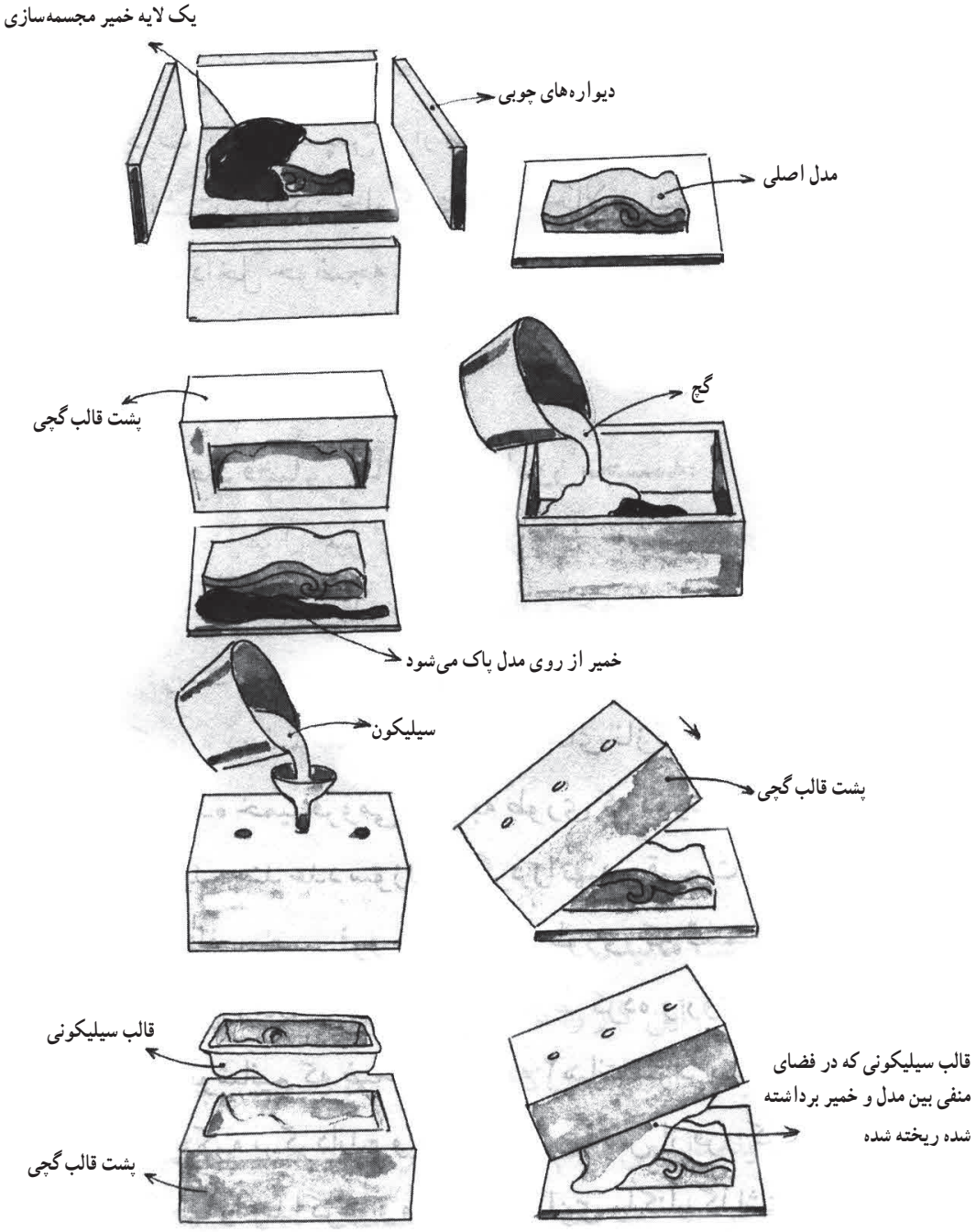

▲ تصویر ۱۴

قالب‌گیری از چهره با باند گچی

این شیوه قالب‌گیری که در قدیم هم برای قالب‌گیری از چهره مشاهیر استفاده می‌شده بیشتر از فرد پس از مرگ تهیه می‌شده علت هم ساده است؛ اینکه مرده نفس نمی‌کشد اغلب مشاهیر هم‌چون بتهون، باخ، ویوالدی و... حتی استاد صبا در ایران ماسک گچی دارند. این تمرین به شما این اجازه را می‌دهد تا در زمان‌های مختلف از افراد ماسک تهیه کنید. (البته برای سهولت این امر تغییراتی دراجرای آن شده است) که باعث می‌شود شما از همه در هر زمان بتوانید ماسک تهیه کنید.

ابتدا فرد موردنظر را روی یک صندلی راحت بنشانید. چرا که این قالب گیری زمان برخواهد بود و مدل شما باید آرامش و راحتی داشته باشد.

سپس تمام صورت را با یک لایه چربی جامد مانند ویتامین A یا وازلین بپوشانید این کار را در قسمت‌هایی مثل ابرو یا قسمت‌های دیگر از صورت که از مو پوشیده شده با دقت بیشتر انجام دهید.

سپس لایه‌های بریده شده باند گچی را خیس نموده و به‌دقت روی پیشانی فرد موردنظر قرار دهید و آرام ماساژ دهید این کار باعث می‌شود گچ داخل باند حل شده و کاملاً روی صورت بنشیند. لایه بعدی را مطابق شکل روی گودی چشم تا روی نوک بینی قرار دهید و با آرامی گوشه‌های چشم و گودی آن را با انگشت خود فرم دهید (در غیر این‌صورت شکل شما ناقص خواهد شد).

به همین ترتیب کل باندها را روی صورت قرار دهید مطابق شکل ۱۵ـ۳ یک سوراخ کوچک برای تنفس مدل قرار دهید.

بعد از پایان این قسمت یک لایه نازک به ضخامت یک سانتی‌متر گچ روی کل قسمت‌هایی که با باند پوشیده شده قرار دهید.

نکته مهم این قسمت آن است که بعد از ریختن گچ داخل قالب باند گچی از دفرمه شدن آن جلوگیری می کند.

بعد از چند دقیقه و اطمینان از بسته شدن گچ، از مدل بخواهید به‌آرامی به‌صورت خود حرکت دهد و با عضلات صورت خود بازی کند این عمل باعث جدا شدن قالب از چهره خواهد شد.

سپس داخل قالب به‌دست آمده را چرب کنید و نهایتاً گچ آماده شده را داخل آن بریزید. و پس از بسته شدن گچ به آرامی قالب را تخریب و مدل را از آن بیرون بکشید (بهترین زمان برای خارج کردن مدل از قالب بلافاصله بعد از بستن گچ ریخته شده در قالب می‌باشد).

توضیح اینکه اگر بخواهید خود باند گچی را نیز می‌توانید به عنوان ماسک استفاده کنید.

الف

ب

ج

د

هـ

و

ز

▲ تصویر ۱۵

تمرین قالب‌گیری از دست با باند گچی

برای قالب‌گیری از دست ابتدا یک قطعه گل را روی سطح میز پهن می‌کنیم.

سپس از فردی که می‌خواهیم از دستش قالب‌گیری کنیم می‌خواهیم تا دست خود را روی گل قرار دهد و با کمی فشار بر روی دست و فرورفتن نیمی از دست در گل به‌کار ادامه می‌دهیم. روی سطح دست را با کمی روغن جامد چرب می‌کنیم.

حالا نوارهای باند گچی را که قبلاً بریده‌ایم به آرامی در آب فرو می‌بریم و سپس روی دست قرار می‌دهیم این کار را با دقت و به‌آرامی انجام می‌دهیم و روی هر قسمت را با انگشت خوب بمالید تا هم گچ داخل باند کاملاً حل شود و هم جزییات دست بهتر شکل بگیرد. ضمناً فراموش نکنید که این باند گچی بیش از حدود دو سانتی‌متر از محیط پیرامونی دست بیرون نزند. بعد از اتمام مرحله باند گچی یک لایه نازک به ضخامت یک سانتی‌متر گچ معمولی روی تمام قسمت‌های باند گچی می‌مالیم.

بعد از چند دقیقه و اطمینان از بستن گچ دست را به آرامی از گل جدا می‌کنیم و در همان حالتی که دست در قالب قرار دارد، برمی‌گردانیم حالا روی لبهٔ بیرونی قالب را که حدود دو سانتی‌متر بود چرب می‌کنیم و البته اگر مایل بودید یک لایه رنگ نیز به این لبه بزنید این عمل باعث می‌شود که بعد از قالب‌گیری درزبین دو قطعه قالب را راحت‌تر پیدا کنید.

حالا مانند قالب‌گیری روی دست تمام مراحل را برای پشت دست نیز انجام می‌دهیم. البته کف دست نیازی به چرب کردن ندارد.

حالا بعد از گذاشتن باندها و یک لایه یک سانتی‌متر گچ قالب دو تکه ما آماده است.

ابتدا با یک وسیله ظریف مثل نوک یک کاردک درز قالب را به آرامی پیدا و با تکان کاردک بین چند نقطه از درز قالب دو قطعه را از هم جدا می‌کنیم.

حالا داخل هر دو قطعه را با روغن جامد چرب می‌کنیم و دوباره هر دو قسمت را به هم وصل می‌کنیم حالا می‌توانیم با یک کش پهن لاستیکی که از تیوپ لاستیک ماشین بریده‌ایم دو قطعه را به هم ببندیم و یا با یک لایه نازک گچ روی درز قالب را بپوشانیم.

حالا از قسمت بالای مچ که باز است دوغاب گچ را به آرامی داخل قالب می‌ریزیم و کمی تکان می‌دهیم که هوای داخل انگشتان خارج شود. عمل ریختن گچ باید با دقت و حوصله انجام شود.

بعد از چند دقیقه و اطمینان از بستن گچ مجدداً با یک کاردک درز قالب را پیدا می‌کنیم و با تخریب آرام قالب و کندن لایه‌های باند گچی فرم اصلی دست را از داخل قالب بیرون می‌آوریم.

(اگر در همان مرحلهٔ اول که دست داخل گل بود قالب گرفته شود و داخل آن گچ بریزیم نقش برجسته از دست خواهیم داشت).

الف

ب

ج

د

هـ

و

ز

ح

تصویر ۱۶

رنگ‌آمیزی به منظور القای نمای فلزی در یک مجسمه نقش‌برجسته گچی

ابتدا سطح گچ را با دستمال خشک از گرد و غبار پاک می‌کنیم. سپس روی سطح گچ را با رنگ پلاستیک مات و یا روغنی مات به رنگ موردنظر می‌زنیم. (رنگ پلاستیک سریع خشک و آماده کار می‌شود ولی رنگ روغن زمان‌بر خواهد بود) سپس پودر اکلیل را روی یک سطح صاف مانند شیشه با مقدار کمی روغن جلا ترکیب می‌کنیم (میزان جلا آن قدر کم باشد که پس از ترکیب روی شیشه به نظر مات بیاید) سپس قلم‌مویی را که با آن جلا و اکلیل را ترکیب کرده‌ایم روی یک کاغذ بکشید تا مقدار رنگ روی قلم مو کم و قابل کنترل شود و با پهنای قلم به آرامی روی قسمت‌های برجسته کار می‌کشیم به این ترتیب قطعهٔ گچی شبیه به یک قطعه فلزی خواهد شد.

پتینه

پتینه به فرایند شیمیایی که هنرمند یا صنعتگر به‌وسیله مواد شیمیایی برروی فلز اعمال می‌کند که باعث تغییررنگ آن می‌شود اطلاق می‌گردد.

رنگ‌های مختلفی را روی مجسمه برنزی می‌بینیم از سبز زنگاری تا قهوه‌ای، زیتونی و قهوه‌ای دودی این رنگ‌ها با میل و سلیقه هنرمند روی سطح فلز به‌وجود می‌آید.

بعد از گذشت زمان با کشیده شدن دست بر روی نقاط برجسته مجسمه این لایه از بین می‌رود و رنگ اصلی فلز از زیر نمایان می‌شود که باعث زیبایی مجسمه می‌شود.

▲ تصویر ۱۷ــ القای پتینه

اگر خواستید سطح کار شما نیز مانند یک مجسمه برنزی به‌نظر بیاید می‌توانید از شیوه زیر استفاده کنید (تصاویر ۱۸ــ۳).

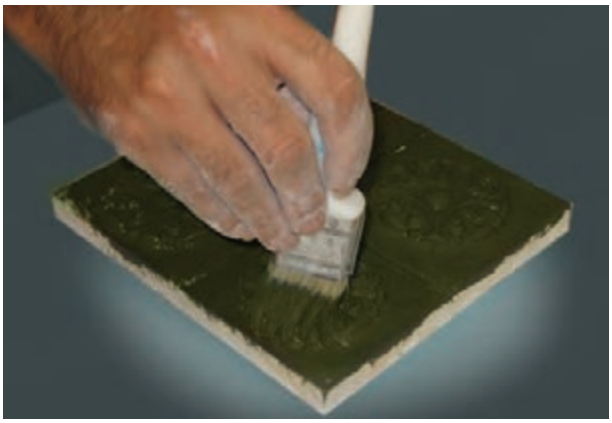

الف

ب

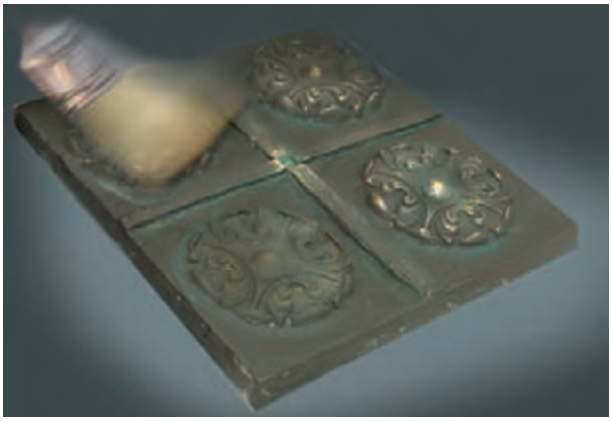

ج

▲ تصویر ۱۸

این کار باعث می‌شود تا حس گچی بودن کار گرفته شود و اثر شما جدی‌تر به‌نظر بیاید.

اگر می‌خواهید کار شما برنز به‌نظر بیاید :

قهوه‌ای + سبز + سفید + سپس اکلیل طلایی

▲ تصویر ۱۹

اگر تمایل دارید کار شما مس به‌نظر بیاید :

سبز + کمی قهوه‌ای + سفید + سپس اکلیل مسی

▲ تصویر ۲۰

و اگر می‌خواهید کار شما شبیه به قلع و سرب یا چدن به‌نظر بیاید :

سیاه + کمی سفید + سپس اکلیل نقره‌ای

▲ تصویر ۲۱